

Handläggare

Linn Hemmingsson
Telefon: 08-50825327
Carolina Morales
Telefon: 08-50825146

Till
Socialnämnden
2025-12-09

Möjligheten att centralisera försöks- och träningslägenhetsverksamheten

Rapportering av budgetuppdrag

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på uppdraget att utreda möjligheten att centralisera försöks- och träningslägenhetsverksamheten.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen för kännedom.

Sammanfattning

Socialnämnden uppdrogs i budget för 2025 att i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen utreda möjligheten att centralisera försöks- och träningslägenhetsverksamheten (FoT), för att öka effektiviteten i nyttjandet av stadens bostadssociala resurser. I ärendet redogör förvaltningen för uppdragets genomförande, resultat samt förslag till fortsatt arbete.

Utredningen har bekräftat bilden av att det finns en likställighetsutmaning avseende FoT-verksamheten i staden. Huruvida utmaningen består i organiseringen av arbetet eller i olika bedömningar av rätt till insatserna har inte kunnat fastställas inom ramen för utredningen. Förvaltningen lämnar mot bakgrund av detta inget förslag till fortsatt organisering av FoT-verksamheten men utesluter inte behovet av att i ett senare skede återkomma till frågan om hur FoT-verksamheten bäst bör organiseras.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på uppdraget att utreda möjligheten att centralisera FoT-verksamheten och att socialnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen för kännedom.

Socialförvaltningen

Storforsplan 36
Box 44
123 21 Farsta
Växel 08-50825000
Fax
socialforvaltningen@stockholm.se
<https://start.stockholm>

Bakgrund

Socialnämnden uppdrogs i budget för 2025 att i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen utreda möjligheten att centralisera försöks- och träningslägenhetsverksamheten

(fortsättningsvis kallad FoT alternativt FoT-verksamheten), för att öka effektiviteten i nyttjandet av stadens bostadssociala resurser.

Årsmålet för FoT och Bostad Först-lägenheter samt genomgångsbostäder för barnfamiljer som långvarigt levt i osäkra boendeförhållanden har sedan 2021 varit 600 lägenheter per år. Av tabell 1 framgår hur många av dessa lägenheter som årligen nyttjats perioden 2021-2024.

Tabell 1. Antal av Bostadsförmedlingen förmedlade försöks- och träningslägenheter, Bostad Först-lägenheter samt genomgångsbostäder via SHIS åren 2021 till 2024.

Typ av lägenhet	2021	2022	2023	2024
Försöks- och träningslägenhet	320	336	318	311
Bostad Först-lägenhet	49	40	45	50
Genomgångsbostad SHIS	11	47	44	73
Total	380	423	407	434

Ärendet

I det följande redogör förvaltningen för uppdragets genomförande och resultat.

Avgränsning

Uppdraget omfattar FoT-verksamhet, vilken bedrivs inom stadsdelsförvaltningarna samt inom socialförvaltningens område boende vuxna. Uppdraget omfattar enbart lägenhetsinsatser i egen regi som utgår ifrån kommunala riktlinjer för handläggning av försöks-, tränings- och Bostad Först-lägenheter¹.

Uppdraget omfattade därför initialt inte SHIS Bostäder då deras uppdrag som bostadssocial stiftelse inte är att tillhandahålla bostadssociala lägenheter som insats enligt socialtjänstlag (2025:400), fortsättningsvis kallad SoL.

Genomförande

Socialförvaltningen har under utredningen inhämtat information genom:

- En workshopserie om tre workshops med chefer från stadsdelsförvaltningarna/socialförvaltningens område hemlöshet och representanter från brukarorganisationer. I denna del har uppdraget processats parallellt med uppdragen att utreda förutsättningar för boende för personer med samsjuklighet, med särskild fokus på äldre och stödboende med drogtolerans för kvinnor (dnr SOF 2025/754) respektive utreda möjligheten till stadsövergripande insatser

¹ Socialförvaltningen, 2014. [riktlinjer-for-handlaggning-av-forsoks--och-traningslagenheter.pdf](#)

i form av case management (CM) och boendestöd (dnr SOF 2025/769).

- En enkät till stadsdelsförvaltningarna kring användningen av FoT.
- En fokusgrupp med chefer från förvaltningens område boende vuxna.
- En intern referensgrupp med utredare och chefer inom socialförvaltningens avdelningar för strategi och utveckling respektive socialt stöd.
- Förvaltningens tidigare rapporter om nyttjande av bostadssociala resurser², årlig sammanställning av statistik över användningen av FoT- och Bostad först-lägenheter³ samt arbetsmaterial från tidigare utredningar.

Resultat

Likställighet

Begreppet likställighet definieras i det följande som att kommuninvånarna får rättssäkra, likvärdiga och tillgängliga insatser oavsett var de bor i staden. Förvaltningen skickade under våren 2025 ut en enkät till stadsdelsförvaltningarna kring användningen av FoT. Av svaren framgår att sju av elva stadsdelsförvaltningar på olika sätt använder FoT som resurs till målgrupper som inte omfattas av kommunala riktlinjer för handläggning av insatsen. Vilka målgrupper utanför riktlinjer som insatsen används till varierar i sin tur mellan stadsdelsförvaltningarna. Utredningen har i det avseendet bekräftat bilden av att stadsdelsförvaltningarna arbetar på olika sätt med FoT, vilket medför att genomförandet av insatsen samt vilka målgrupper som får tillgång till den varierar.

Under den workshopserie förvaltningen genomförde under perioden april till september 2025 framkom olika perspektiv på vad som påverkar likställigheten. Några deltagare menade att de inte såg likställighetsutmaningen som kopplad till frågan om centralisering eller icke-centralisering, utan att frågan snarare handlar om att stadsdelsförvaltningarna arbetar olika med bedömningarna om vilka som ska få en insats eller inte. För att illustrera detta finns i vissa stadsdelsförvaltningar en informell 65-årsgräns för att beviljas FoT, medan någon sådan åldersgräns inte finns i andra stadsdelsförvaltningar.

² Se exempelvis Socialförvaltningen, 2023. [Genomlysning av Stockholms stads sociala lägenheter inklusive utredning om boenden för komplexa målgrupper](#), hämtad 2025-09-29.

³ Se Socialförvaltningen, 2024. [bilaga-1-socialtjänstrapport-2024pdf-75715](#), sidorna 124-126, hämtad 2025-09-29.

Stadsdelsförvaltningarnas perspektiv på organisering av FoT
Flera deltagare beskrev praktiska fördelar med lokal organisering av FoT-verksamheten, exempelvis att handläggare från olika verksamhetsområden får närmare till den bosamordnande funktionen⁴ när verksamheterna ligger under samma fysiska tak.

Några deltagare uttryckte stöd för tanken om en centraliserad FoT-verksamhet. Som argument för en central FoT-verksamhet nämndes minskad personell och ekonomisk sårbarhet för de förvaltningar som har mindre utvecklade FoT-verksamheter.

Frågan om den bosamordnande funktionen lyftes också, samt möjligheten att utveckla den funktionen till stöd för ökad följsamhet gentemot de kommunala riktlinjerna. Av uppdraget kring att ta fram en tillämpningsanvisning för FoT- och Bostad Först-lägenheter (dnr SOF 2025/752) framkom att den bosamordnande funktionen har olika mandat och roll på olika stadsdelsförvaltningar, vilket antas ha påverkan på nyttjandet av FoT-lägenheter.

Sammanfattningsvis framkom olika perspektiv på betydelsen av organiseringen av FoT-verksamheten. Någon samsyn kring vilka former av organisering av arbetet som bäst gynnar en likställd tillgång till och effektivt nyttjande av insatser uppnåddes inte inom ramen för workshopserien.

SHIS Bostäder

SHIS inkluderades i samtal kring uppdraget i samband med kommunfullmäktiges behandling av förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av FoT- och Bostad först-lägenheter, då SHIS inkommit med en skrivning om att SHIS vore en lämplig aktör för att hantera en centraliserad organisation av FoT-verksamheten.

Mot bakgrund av att utredningen vid den tidpunkt då SHIS inkluderades i processen inte talade för att resultaten var tillräckligt tydliga för att förvaltningen skulle lägga fram ett konkret förslag till organisering fanns ingen grund för att ställa förslag mot varandra. Utredningen tar därför inte ställning till det förslag som SHIS lämnade i remissvar till kommunstyrelsen⁵.

⁴ Med bosamordnande funktion avses den roll som administrerar in- och uthyrning av bostadssociala kontrakt. För en utförligare redogörelse kring bosamordarnas funktion, se ärendet Tillämpningsanvisning för arbetet med försöks- och träningslägenheter samt Bostad Först (dnr SOF 2025/752) samt förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av försöks-, tränings- och Bostad Först-lägenheter (dnr SOF 2024/334).

⁵ Kommunfullmäktige, ur kallelse till sammanträde 2025-06-16. [R4 Utl Reviderade riktlinjer för handläggning av försöks-, tränings- och Bostad Först-lägenheter](#)

Av såväl tidigare resultat som av resultatet av förevarande utredning är det dock tydligt att den likställighetsutmaning som finns kring användandet av försöks- och träningslägenheter som insats enligt SoL också finns gällande nyttjandet av SHIS Bostäder som bostadssocial stiftelse. Som exempel kan nämnas att några stadsdelsförvaltningar använder FoT som resurs för grupper utanför riktlinjerna samtidigt som SHIS erbjuder boendelösningar för samma målgrupper.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 3 december 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 4 december 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inom ramen för förevarande utredning har förvaltningen inte med säkerhet kunnat fastställa om det är organiseringen av FoT-verksamheten eller olika bedömningar av rätt till insatserna som har störst betydelse för ett effektivt nyttjande av FoT som bostadssocial resurs. Mot bakgrund av detta lämnar förvaltningen inget förslag till fortsatt organisering av FoT-verksamheten. Förvaltningen utesluter dock inte behovet av att i ett senare skede återkomma till frågan om hur FoT-verksamheten bäst bör organiseras.

Förvaltningen redogör i det följande för varför förvaltningen ser ett behov av att fortsätta att utreda frågan om effektivt nyttjande av stadens bostadssociala resurser utifrån en bredare ansats.

Nyttjande

Att effektivt nyttja bostadssociala resurser handlar om att rätt person ska ges rätt insats vid rätt tidpunkt, med målsättningen att varje person som söker socialtjänstens stöd ska komma vidare ur sin process ur hemlöshet så snart som möjligt.

Utredningen har visat att frågan om hur stadens bostadssociala resurser ska utnyttjas effektivt är komplex och omfattar fler resurser än enbart FoT-lägenheter. Som exempel kan nämnas att olika stadsdelsförvaltningar utöver FoT även använder SHIS Bostäder på olika sätt för olika målgrupper. Det förhållande att bostadssociala resurser nyttjas på olika sätt i olika stadsdelsförvaltningar försvårar utvecklingen av kunskap om vilka insatser som är verksamma i olika situationer.

Förvaltningen ser ett behov av att utforska behoven av en tydligare stadsövergripande vägledning av hur olika resurser kan nyttjas, i syfte att uppnå ökad grad av samsyn och kunskap kring vilka behov som bäst tillgodoses med vilka insatser. Förvaltningen ämnar fortsätta arbetet inom ramen för budgetuppdraget att *”...i samarbete*

med kommunstyrelsen utreda om det är möjligt att ha en boendeplanering för socialnämndens målgrupper exempelvis personer som lever i hemlöshet (3.3)'' samt i samband med kommande revidering av stadens program för att motverka hemlöshet.

Likställighet

Arbetet med uppdragen att utreda möjligheten att centralisera FoT-verksamheten respektive att ta fram en tillämpningsanvisning för arbetet med FoT samt Bostad Först (dnr SOF 2025/752) har bekräftat bilden av att det finns en likställighetsutmaning kring FoT-verksamheten. Det har dock inte med säkerhet kunnat fastställas om det är bedömningen av rätten till insatserna eller organiseringen av arbetet med insatserna som i högst utsträckning bidrar till likställighetsutmaningen.

Förvaltningen ser en möjlighet att tillsammans med stadsdelsförvaltningarna fortsätta utforska frågan om likställa bedömningar av rätten till FoT-insats i samband med att reviderade riktlinjer för FoT- och Bostad Först-lägenheter⁶ antas av kommunfullmäktige.

Bostadsförsörjning

Det finns en tydlig tendens till att FoT framförallt förmedlas i vissa stadsdelsområden, vilket framförallt hänger ihop med tillgången till prisöverkomliga hyresrätter i de delarna av allmännyttans bestånd. Detta uppmärksammas även i förslaget till handlingsplan för bostadsförsörjningen⁷, vilken innehåller förslag till insatser som *Utred och föreslå åtgärder för att öka den geografiska spridningen av sociala kontrakt och SHIS-bostäder respektive Verka för ett varierat utbud av bostäder med särskild service LSS och SoL, försöks- och träningslägenheter och öka samverkan med privata fastighetsägare för att tillgodose behovet.*

För att bättre kunna fördela FoT geografiskt över staden behöver socialtjänsten tillgång till privata fastighetsägars hyresbestånd, vilket kräver att socialtjänsten uppfattas som en attraktiv samarbetspartner. Av tidigare dialoger med privata fastighetsägare har framgått att stadens nuvarande organisation av FoT-arbetet inte uppfattas som attraktiv av dem. Det finns således även ur perspektivet bostadsförsörjning argument för att återkomma till frågan om hur FoT-verksamheten bäst ska organiseras i syfte att tillgodose behoven.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på uppdraget att utreda möjligheten att

⁶ Socialförvaltningen, 2024. [Bilaga - Riktlinjer för handläggning av försöks-, tränings- och Bostad Först-lägenheter](#)

⁷ Stockholms stad, 2024. [handlingsplan-for-bostadsforsorjning-bilaga-1.pdf](#)

centralisera försöks- och träningslägenhetsverksamheten och att socialnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen för kännedom.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-11-28
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-11-28